

OSMANLININ SON YILLARI

BAŞLARKEN

*Düşen bir çığda hiçbir kar
tanesi kendini olup bitenden so-
rumlu tutmaz.*

Atasözü

Kitabımızın amacı, üç kıtada toprakları olan ve 600 yıl hüküm süren Osmanlı devletinin son yıllarında Osmanlı aydınları arasında geçen tartışmaları göz önüne sermektir. Bu tartışmaların, günümüze ışık tutabilecek ölçüde yeterince incelenmediğini, bu yüzden de kültürel ve siyasi ortamın her tarafından yırtık olduğunu düşünüyoruz. Çünkü fikirler kuramsal kalıyor ve gerçeklerle örtüşmüyor. Bunun sonucunda da uzlaşma mümkün olmuyor. Fikir sahipleri dünya gerçekleri ve tarih tecrübelerinin ışığında değil, hayali gelecek tasarımlarının peşinde gidiyor.

Osmanlı entelektüellerinin bilgi düzeyi ve gerçeklerle ne derece bağ kurabildikleri, üzerinde durulması gereken önemli konulardan biridir. İşin bu yönünün anlaşılabilmesi için Büyük Güçlerin uluslar arası arenadaki gündemini göz önüne almak gerekir. Bunu, bir nebze bile olsa sağlamak üzere, yirminci yüzyıla girerken, Büyük

OSMANLININ SON YILLARI

Güçlerin ne düşünmekte olduklarını ve gözlerini diktikleri hedef noktaları sergilemeye çalıştık.

Son dönem Osmanlı aydınları, hangi Büyük Güce yakın olmak gerektiği konusunda bitmez tükenmez tartışmalara gömülmüştü. Oysa Büyük Güçler, birbirleriyle her tarafta amansız bir rekabet içindeyken, Osmanlı devleti karşısında esas itibariyle birlik içinde hareket ederlerdi. İlkeleri aynı, ayrıntıları ve zamanlamaları farklı plan ve programları vardı. Bu bağlamda, Osmanlı ülkesinin dağılması ve topraklarının paylaşılması konusunda; Osmanlı entelektüellerinin Büyük Güçlere nasıl hizmet ettiğini de göstermeyi umuyoruz.

Konumuz, günümüzün sistematik emperyalist saldırılarının içyüzüne ve arka planına da ışık tutabilecek niteliktedir. Yirmi birinci yüzyıl Türkiye'sinde sürüp giden tartışmalarla, yüz yıl önce Osmanlı entelektüellerinin tartışmaları arasındaki benzerlikleri de görmek mümkündür.

Elinizdeki nüsha, kitabımızın birinci basısının yeniden düzenlenmiş halidir. Konuyu beslemek amacıyla, bazı eklemeler yapıldığı gibi, bazı okuma parçaları çıkarılmış, bazı paragraflar yeniden kaleme alınmıştır.

Saygılarımla,